

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дфн Димитър Веселинов Димитров,
Факултет по класически и нови филологии на
Софийския университет „Св. Климент Охридски“,

за материалите, представени за участие от доц. д-р Екатерина Неделчева Софрониева по обявления в ДВ (бр. 67 от 28.07.2020 г. и корекция в бр. 77 от 01.09.2020 г.) конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст).

Данни за процедурата и минимални национални изисквания

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие с процедурата за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление област 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст) за нуждите на Факултета по науки за образованието и изкуствата към Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Доц. д-р Екатерина Софрониева е единствен кандидат в конкурса.

Приложената справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ (необходим минимум от 550 точки) показва, че депозираните от кандидата материали значително надвишават необходимия брой точки.

Данни за кандидата

Екатерина Софрониева завършва специалност „Английска филология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1992 г. и през същата година започва работа като хоноруван преподавател към Факултета по класически и нови филологии. Работи и като член на международни програми на Американската агенция за развитие (*USAID*), Европейската програма ФАР и др. Паралелно с това е ангажирана в сферата на образованието в Лондон, където живее за известен период от време. През 2001 г. придобива допълнителна квалификация за учител по ранно чуждоезиково обучение на английски език към Софийския университет. От 2005 г. заема последователно следните длъжности в Катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ на Факултета по науки за образованието и изкуствата: асистент (2005–2007 г.), старши асистент (2007–2010 г.) и главен асистент по английски език (2010–2016 г.); доцент по методика на обучението по чужд език – английски език (от 2016 г. – до момента).

Е. Софрониева защитава успешно дисертационен труд на тема „Ефикасност и емпатия на учителите в обучението по чужд език“ към Римския университет „Сапиенца“ в Италия през 2012 г. Присъдената ѝ научната степен „доктор“ по психология е призната от Софийския университет като е отчетено, че дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в областта на психологията и лингвистиката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийския университет.

Доц. д-р Екатерина Софрониева има богат опит в обучения на възрастни и деца. Международен експерт е по *ELTAE* (European Lingua Trainer in Adult Education), *Office InterActor* (интернет-базирани обучения по игрово

разрешаване на проблеми) и методиката на Наративния Формат за ранно езиково обучение.

В професионално отношение, кандидатката показва системно развитие, устойчивост и целенасочен интерес в областта на езиковото обучение.

Научноизследователска дейност и приноси

Доц. д-р Екатерина Софрониева е автор на повече от 70 публикации: книги, методически пособия и научни статии. Научните ѝ интереси са в областта на чуждоезиковото обучение, ранно езикоусвояване, психолингвистиката, социолингвистиката както и езиковото обучение на деца и студенти със специални образователни потребности. Публикувала е изследвания във Великобритания, САЩ, Чехия, Полша и Словакия.

В обявения конкурс за „професор“ по професионално направление област 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст) доц. д-р Екатерина Софрониева участва с 36 публикации, от които: 1 монография, 1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд, 18 глави от книги, публикувани в две колективни монографии, 10 статии и 6 университетски учебника и учебни пособия. Всички публикации на български и на английски език са пряко свързани с изследователската и преподавателската дейност на кандидатката.

Представеният монографичен труд за участие в конкурса „Особености на изучаването на чужд език в детска възраст“ предлага нов поглед към модел на съвременно езиково обучение. Авторката прави задълбочено проучване на научно-педагогическата теория и практика, анализира популярни световни проучвания в усвояването на език в ранна възраст като експериментите на Роджър Браун и Лоис Блум от 1973 г., както и утвърдени методи за работа с

деца като Цялостна физическа реакция на Джеймс Ашер, Наративния Формат на Трауте Ташнер и др. Разгледани са достижения в тази област и на учени от България.

Изследователския план е разработен по правилата на експерименталните проучвания в хуманитарната научна област. Той включва взаимосвързани изследвания, представени в седем отделните глави. Те се фокусират върху усвояването на роден и чужд език в ранна възраст, ролята на вербалните и невербалните начини за комуникация в обучението, ролята на учителите и способността им за изразяване на емпатична загриженост към учещите, както и ролята на ефективните модели за приобщаващо образование и тяхната значимост в учебната работа за придобиване на чувства за самоувереност и усещания за собствена полезност (Алберт Бандура).

Изследванията са проведени в България и чужбина, а участниците в тях са учители, деца и студенти-педагози. Събраните данни по отделните проучвания са представени коректно и анализирани с подходящи статистически методи. В монографията кандидатката прави изводи, които считам, че ще имат позитивно отражение върху развитието на методиката у нас.

Наред с монографията и останалата научна продукция на доц. д-р Екатерина Софрониева потвърждава изследователския ѝ опит и интерес в областта на методиката на обучението по чужд език на деца и възрастни. Проведените изследвания през годините имат своето място в академичния път на доц. Софрониева.

В заключение, приемам приносните моменти в научно-изследователска дейност, посочени от кандидата, които могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Разработване и осъществяване на съвременни изследователски проекти, свързани с проучването и развитието на езикови умения на деца в едноезична и мултикултурна среда и насърчаване на детското творчество.
- Провеждане на лонгитюдни изследвания за прилагането на ефективен модел за интегриране на деца и студенти със специални образователни потребности към езиковото взаимодействие в клас.
- Проучване на факторите, влияещи върху успешното изучаване на втори език и дефинирането на основни характеристики на ранното езиково обучение. Извеждането на преден план на ролята на невербалните средства за изразяване и добрата комуникация между учител и ученици като важна предпоставка за осъществяване на ефективно езиково обучение.
- Създаването и публикуването на български версии на скалите за емпатия на проф. Барон-Коен и екипа му и проф. Дейвис, достъпни за други ползватели и изследователи на сайта на Изследователския център по аутизъм към Кеймбриджкия университет и учебника по емпатия на Софрониева от 2020 г., с консултант проф. Марк Дейвис от САЩ, създател на скалата.

Преподавателска дейност

За периода от 2016 г. до 2020 г. доц. д-р Е. Софрониева разработва над 20 лекционни курса за бакалавърски, магистърски програми и програми за следдипломна квалификация на учители по език към Факултета по науки за образованието и изкуствата и Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет.

Води лекционни курсове по „Методика на обучението по чужд език“, „Лингвистични особености при усвояване на чужд език в детска възраст“,

„Емпатия и комуникация в езиковото обучение“, „Иновационни чуждоезикови практики“, „Чуждоезиково обучение и социокултурна среда“, „Общуване, език и преподаване“, „Интеркултурна комуникация“, „Детска литература“, „Изследователски методи“, „Влияние на средствата на масовата и художествената комуникация в чуждоезиковото обучение в предучилищно възраст“ и др.

В към допълнение тази преподавателска дейност тя обучава в рамките на международния академичен обмен студенти от бакалавърски и магистърски програми по европейската програма Еразъм +.

Екатерина Софрониева е гост-лектор в Университета Англия Ръскин, Кеймбридж и Челмсфорд, Великобритания.

Тя е научен ръководител на програмата за следдипломна квалификация на учители „Ранно чуждоезиково обучение по английски език“ и на магистърската програма „Образователни науки и интеркултурно възпитание /на английски език/“.

Представените от кандидатката приноси моменти в преподавателската ѝ дейност могат да се обобщят в следното: подготовка на сертифицирани специалисти (работещи по „Наративния формат“), осъществена в сътрудничество с проф. Трауте Ташнер от Римския университет „Сапиенца“; разработване на тестове за обучение и подготовка по английски език на студенти и внедряване на технология за оценяване на учебните постижения; прилагането в практиката на педагогическото критериално наблюдение като изследователски метод и приложението на скалите за измерване на емпатия, локус на контрол и вербална и невербална комуникация на учителите по език в обучението на студентите.

В преподавателската си дейност доц. д-р Е. Софрониева показва комуникативни умения и усет за работа с млади хора и малки деца за създаване на позитивен екип, преодоляване на конфликтни ситуации и емоционална стабилност. През годините тя провежда редица обучения на

обучители, творчески занимания и семинари и работи в посока на развиване на уменията за емпатия на студенти и учители по език.

Заклучение

Въз основа на направения анализ на изследователската и преподавателската дейност на доц. Е. Софрониева, давам своята положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да избере доц. д-р Екатерина Неделчева Софрониева на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст).

17.11.2020 г.

Рецензент:

проф. дфн Димитър Веселинов